

Nr 3.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändrad ordning för meddelande av tillstånd att framdraga elektriska ledningar i vissa fall.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 30, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Holmbäck* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till lagändring i den riktningen att vattendomstol skulle äga att, sedan Kungl. Maj:t meddelat expropriationstillstånd, lämna medgivande till framdragandet av elektriska starkströms- och svagströmsledningar till vattentäkter och avgöra de i samband därmed stående ersättningsfrågorna samt, när proformaexpropriation får äga rum, direkt avgöra samtliga förekommande frågor.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser om *vattentäkt* finnas i 2 kap. 42—61 §§ *vattenlagen*. Med vattentäkt förstås anläggning för tillgodogörande av grundvatten. Anläggande av vattentäkt, som är avsedd att användas för tillgodogörande av större vattenmängd än 300 kubikmeter om dygnet, må ej påbörjas, förrän vattendomstolen meddelat besked, huru och under vilka villkor arbetet må utföras och grundvatten tillgodogöras vid vattentäkten. Ej heller må någon annat än för tillfälligt behov utan vattendomstolens prövning vid befintlig vattentäkt tillgodogöra grundvatten i större omfattning än förut, om den vattenmängd, som kommer att tillgodogöras vid vattentäkten, överstiger 300 kubikmeter om dygnet. Om det finns sannolika skäl, att genom åtgärd för tillgodogörande av grundvatten allmän eller enskild rätt förnärmas, erfordras jämväl vattendomstolens prövning. Vad nu nämnts om vattendomstolens prövning gäller ej anläggande eller nyttjande av vattentäkt, som är avsedd allenast för viss fastighets förseende med vatten till husbehovsbrukning.

Om det för ett ändamålsenligt tillgodogörande av grundvatten visar sig nödvändigt att å annan tillhörig fastighet framdrages ledning för vattnet eller tages väg eller utsättes observationsrör eller utföres åtgärd till förebyggande eller minskande av skada, är ägare av fastighet, som sålunda tages i anspråk, pliktig att tåla sådant intrång mot ersättning, som fastställas av vattendomstolen i enlighet med bestämmelserna i 9 kap. *vattenlagen*. Det

samma gäller om det visar sig erforderligt att till skydd mot förorening av grundvatten besvär eller last lägges å annan tillhörig fastighet.

Om rätt att över annans mark framdraga ledning för vatten till husbehovsförbrukning gälla särskilda bestämmelser enligt en lag den 28 juni 1918 i detta ämne.

Den som till en vattentäkt önskar låta framdraga *elektriska ledningar*, vilka beröra annans mark, kan i första hand förskaffa sig rätt därtill genom avtal med vederbörande fastighetsägare om servitut eller nyttjanderätt, vilket avtal kan säkerställas genom inteckning. I andra hand kan expropriation tillgripas. Detta torde bliva fallet om överenskommelse och uppgörelse om ersättningens storlek icke kan träffas, om frivillig uppgörelse väl träffats, men icke kan intecknas på grund av brister i lagfartshänseende, om fastighetsägaren icke önskar att hans fastighet belastas med inteckning eller om ägaren av vattentäkten finner rätten att framdraga elektriska ledningar icke kunna tryggas genom inteckning utan vill vinna en rätt som går före alla andra rättigheter i fastigheten.

Bestämmelser om rätt att genom expropriation taga i anspråk annans mark för elektriska ledningar finnas i *lagen den 12 maj 1917 om expropriation* och, såvitt angår starkströmsledningar, i *lagen den 27 juni 1902 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar*. Expropriationsförfarandet enligt dessa båda lagar äger rum vid allmän domstol. Vid expropriation av nyttjanderätt för svagströmsledningar och servitutsrätt för starkströmsledningar gälla vissa särskilda bestämmelser. Sålunda gäller bland annat följande. Om fastighetsägaren förklarat sig villig att upplåta nyttjanderätt för svagströmsledning eller nyttjande- eller servitutsrätt för starkströmsledning och om expropriation därav medför allenast ringa men, erfordras icke Konungens tillstånd till expropriationen. Ha parterna träffat överenskommelse om expropriationsersättningen, äger rätten meddela fastställelse å överenskommelsen, därest upplåtelsen medför ringa men och uppenbarligen icke rubbar säkerheten för fordringsägare, som ej godkänt överenskommelsen. Detta förfarande brukar benämnas *proformaexpropriation*.

Utskottet. Enligt vad utskottet inhämtat har från advokathåll i skrivelse den 8 januari 1949 till statsrådet och chefen för justitiedepartementet uppmärksamheten fästs på de i motionen berörda spörsmålen. Skrivelsen har den 14 januari 1949 överlämnats till 1945 års utredning rörande vissa ändringar i vattenlagen för att tagas under övervägande vid fullgörandet av det utredningen anförtrodda uppdraget. Någon framställning från riksdagens sida till Kungl. Maj:t om utredning och förslag till lagändring kan därför icke anses påkallad. Utskottet vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att en förenkling av förfarandet i de fall, som omförmälas i 2 kap. 18 § vattenlagen, jämväl torde kunna övervägas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, I: 30, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 februari 1949.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Holmbäck, Forslund, Wistrand, Hallagård, Hermansson, Nils Elowsson och Uhlén;

från andra kammaren: herrar Hellbacken, Holm, fru Johansson i Norrköping, herrar Stjärne*, Lundberg, Carlsson i Bakeröd, Wiklund i Stockholm och fru Ewerlöf.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.
